

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการกำหนดและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการสำรวจ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) จำนวน 480 แห่ง

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละภูมิภาค และได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด (0.05)

จากการคำนวณ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวน 218 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 โรงเรียนเพื่อป้องกันการขาดหายของข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 750 คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน
2. กลุ่มครู-อาจารย์ โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน
3. กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน

จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 250 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 207 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.8 ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและรายละเอียดการส่งและตอบกลับแบบสอบถาม รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนและร้อยละ ของประชากร	จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนและร้อยละ ของการตอบกลับ
เหนือ	122 (25.42)	64 (25.60)	51 (79.69)
กลาง	21 (4.38)	11 (4.40)	8 (72.73)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	229 (47.71)	119 (47.60)	110 (92.44)
ตะวันออก	27 (5.62)	14 (5.60)	7 (50.00)
ตะวันตก	15 (3.12)	7 (2.80)	4 (57.14)
ใต้	66 (13.75)	35 (14.00)	27 (77.14)
รวม	480 (100)	250 (100)	207 (82.80)

1.2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม ใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 6 ข้อ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 159 ข้อ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) แต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่ และลักษณะความต้องการในการได้รับการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่คาดหวัง เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่

- 5 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่พึงประสงค์

- 5 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อสำรวจแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม จำนวน 2 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีวิธีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแปรหลัก การสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม การทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ รายละเอียดของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามให้มีความหลากหลายทั้งแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบมาตราประมาณค่า และแบบเติมคำ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวัดดังนี้

นิยามเชิงปฏิบัติการ สำหรับตัวแปรที่กำหนดในกรอบความคิดของการวิจัย ได้แก่

- 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน 2) มาตรฐานด้านครู 3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร ตัวแปรที่ 1-3 เป็นตัวแปรที่วัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการกำหนดตัวแปรที่

เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามอีก 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ตั้งสถานศึกษา บทบาทภายในสถานศึกษา

การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแปรหลัก

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เริ่มด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นทำการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้มีดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง ระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตาม มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ 3) ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 4) ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ 5) ทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6) สุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 7) สุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

1.2 มาตรฐานด้านครู หมายถึงระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านผู้เรียน 2 มาตรฐาน คือ 1) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) คุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

1.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมายถึงระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตาม มาตรฐานด้านผู้เรียน 5 มาตรฐาน คือ 1) การจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ 5) หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน ผู้วิจัยได้ยึดกรอบเนื้อหาในการสร้างข้อคำถาม ตาม มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2549-2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา
4. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองใช้แบบสอบถาม
5. ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 20 โรงเรียน นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามในด้านความสอดคล้องภายใน โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.992 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้เรียน เท่ากับ 0.984 ด้านครู เท่ากับ 0.943 และด้านผู้บริหารเท่ากับ 0.989

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ถึง 12 มีนาคม 2550 โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอรายชื่อโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 480 โรงเรียน
2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายในการเก็บข้อมูล
3. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากภาคีวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแนบของจดหมายติดแสตมป์ เพื่อขอความกรุณาให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน
4. จากนั้น 2 สัปดาห์ผู้วิจัยทำการติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งกลับทางโทรศัพท์และรอผลการตอบกลับจนถึงวันที่ 12 มีนาคม 2550 จึงสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวมทั้งสิ้น 207 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.80 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 250 โรงเรียน
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบคำถามวิจัยดังนี้

1.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ตั้งสถานศึกษา บทบาทภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

1.4.2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และ 2) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการ โดยนำค่าเฉลี่ยที่วิเคราะห์ได้มาคำนวณ ตามสูตรดังนี้

ความต้องการจำเป็น (needs) = ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการ -
ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน
และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการและระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน โดยสถิติ t-test ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired- Samples T Test)

โดยมีเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1.00-1.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก
1.50-2.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
2.50-3.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
3.50-4.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูง
4.50-5.00	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก

1.4.3 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบถึงปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 ก; คมศร วงษ์รักษา, 2540) โดยค่า $PNI_{Modified}$ ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 จึงถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้
$$PNI_{modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ PNI = ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I = ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (Importance)

D = ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (Degree of success)

พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดย
จำแนกตามภูมิภาค

1.4.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากคำถามปลายเปิด ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่
เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม โดยใช้
กระบวนการกลุ่ม (group process) โดยใช้เทคนิคการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group
Technique) ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่ม 2 ครั้งคือ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด(ขอนแก่น)
เพื่อให้มีบริบทการศึกษาที่ต่างกัน ในการจัดสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้จัดให้มีข้อมูลประกอบการประชุม
ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยเชิงสำรวจ แจ้งให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบก่อนล่วงหน้า

2.1 เกณฑ์การคัดเลือกจังหวัดที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. เป็นจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคที่มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก มากที่สุด
2. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความยินดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

- 1) ศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก
- 3) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และ
รับผิดชอบเกี่ยวกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.1 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

- 1) ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 2) ผู้บริหารของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 3) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 4) ผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน และผู้อำนวยความสะดวก 1 คน

2.2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1) ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 2) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 3) ผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน และผู้อำนวยความสะดวก 1 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย หัวข้อการจัดสนทนากลุ่ม, วัตถุประสงค์, ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงสำรวจในบางส่วน และประเด็นคำถามสำหรับการดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมมากที่สุด เพื่อสนองความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษา

หัวข้อการจัดสนทนากลุ่ม : แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ : เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3.2 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน (n= 85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	0.27	5
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	0.23	7
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	0.26	6
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	0.44	3
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	0.54	1
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	0.52	2
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	0.34	4

ตารางที่ 3.3 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	0.24	2
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.28	1

ตารางที่ 3.4 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ	0.21	4
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	0.22	3
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.25	2
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.31	1
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	0.22	3

ประเด็นคำถามในการสนทนาดังนี้

- 1). จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ และท่านคิดว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือไม่อย่างไร
- 2). ท่านมีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา
- 3). ท่านคิดว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสมศ. ควรมีการดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.4 วิธีดำเนินการ

- 1) ผู้วิจัยเกริ่นนำเกี่ยวกับชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
- 2) ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเชิงสำรวจ ในส่วนของลำดับความสำคัญของการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมตามมาตรฐานดังกล่าว
- 3) ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และมอบของที่ระลึก

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์ผลแยกเป็นในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตต่างจังหวัด แล้วจึงสรุปรวมแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม และหาความสัมพันธ์ ระหว่างผลการสำรวจและการสนทนากลุ่มโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation (R_s)

2) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

2.1) มาตรฐานด้านผู้เรียน

2.2) มาตรฐานด้านครู

2.3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร

3). การดำเนินการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3.1) ครู

3.2) ผู้บริหาร

3.3) ชุมชน

3.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.5) กระทรวงศึกษาธิการ

3.6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

หรือ สมศ.